

kan sige, at der findes en saadan Forpligtelse til at bortfæste Gaardene til Sønerne af de forrige Fæstere, Noget, der forekommer mig ogsaa at fremgaae af adskillige af de Creationsbreve, hvormed Justitsministeren for nogen Tid siden har gjort Thinget bekendt, idet det nemlig i disse undtagelsesviis er paa- lagt Lehnbesidderne, som en særlig Forpligtelse, saavidt muligt, at lade den tidligere Fæsters Børn komme i Besiddelse af Gaarden, medens dog paa den anden Side Lehnbesidderen er forbeholdt Ret til, naar han maatte have Mistanke om, at en eller anden af Børnene, som ellers havde fortrinlig Udgang til Gaarden, ikke dertil egnede sig, da ikke at lade ham faae Gaarden. En almindelig juridisk Ret i den nævnte Henseende eksisterer saaledes ikke.

Hvad dernæst Landgilden angaaer, da kan det jo nok være, at dens Størrelse tidligere har været normeret, idet man har antaget, at den i Loven stete Henvisning til Jordbogen maatte medføre det Baand, at Vedkommende ikke kunde gaae ind paa en højere Landgilde end den, der eengang var fastsat, men ligesaa utvivlsomt er det, at dette er bortfaldet ved Forordn. af 15. Juni 1792, hvorved man, som en Dymuntring for Jorddegods-eierne til at gaae ind paa Udskiftningen, indrømmede, at Jorddrotten ved Fæsteforandring maatte betinge sig, at den tiltrædende Fæsteydede saadanne Afgifter, som de maatte kunne føre sig om, ligesom han ogsaa, naar han fandt det fordeeligst for sig, fik Ret til at bortforpagte Gaarden, og hvorved man altsaa, for at fremme det Formaal, som Lovgivningen dengang havde for Øie, søgte at sikkre Godseierne den størst mulige Fordeel af Gaardene. Forøvrigt havde Godseieren allerede dengang et frit Spillerum til at gjøre sig i alt Fald Indfæstningen saa fordeelig som muligt, idet Indfæstningen aldrig har været fast normeret for det egentlige Fæstegods her i Landet. At der kan have været en vis Periode, hvortil denne Godseierens Ret med Hensyn til Indfæstning og Landgilde ikke har været almindelig bekendt, vil jeg ikke benægte Muligheden eller Rimeligheden af, thi det er jo let tænkeligt, at Kund-

skab hertil navnlig i flere Egne, hvor der var et Arvefæsteforhold, først efter en lang Mærkelse er opstaaet. Paa en Forespørgsel herom til vedkommende Collegium blev der imidlertid allerede under 6te Marts 1813 svaret: „at ved Fæsteforandringer kunde der frit accorderes om Landgilden“, og, som bekendt, har der i den sidste Tid ikke herom været eller kunnet være nogen Tvivl. Vil man altsaa slaae ind paa en Vej, som staaer i Samklang med den nærværende bestaaende Forhold, bør det, som den ærede Forslagsstiller har fremhævet, være Selveiendomsveien. Man maa søge at komme til en klar Erkjendelse af den Forandring, som man vil indføre, og af, at den giver Udset til saadanne Fordele, at det kan forsvares at slaae ind paa en saadan Vej. Allerede ved Forordningen af 13de Mai 1769 har man søgt at indføre, om ikke fuldkommen Selveiendom, saa dog Arvefæste, og Lovgiveren antydede navnlig ved denne Leilighed for de offentlige Stiftstellers Vedkommende en Vej, som han ansaae for ønskelig. I Slutningen af denne Forordning hedder det imidlertid, at Betingelsen derfor er, at Vedkommende blive enige, idet det saa ikke skal være dem forment at contrahere om hvilke de Betingelser de vil, naar kun Hensigten opnaaes, navnlig at Bonden faaer Eiendomsret, og at Stiftstellers Intet taber. — Man har altsaa allerede dengang overladt det til de Vedkommendes frie Raadighed, at indklæde Forholdet i den nye Stikelse, og selv i et saadant Tilfælde, hvor det Offentlige dog havde en vis Raadighed over det gjensidige Forhold og kunde indvirke paa dets endelige Afgjørelse. Det er disse saa Bemærkninger, som jeg har fundet ikke at burde undlade at fremsætte. Jeg skal endnu kun sluttelig, forsaavidt som der er blevet henviist til de tidligere fra Ministeriets Side i 1848 stedfundne Udtalelser, gjentage, at allerede dengang blev Ordningen af den omhandlede Materie sat i en vis Forbindelse med Afslutningen af de reelle Byrder, hvilken Forbindelses Nødvendighed ogsaa blev anerkjendt i en Skrivelse fra Landbocommissionen, i hvilken Henseende jeg henviser til de trykte Forhandlinger, navnlig til Side 125—26, hvor det yttres, at Sagen ikke tilfreds-